

Циб І.С.

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Орлова О.О.,

доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД В УКРАЇНІ

У сучасній правовій доктрині, а саме з огляду на міжнародний досвід не викликає сумнівів саме пріоритетність Конвенції Організації Об'єднаних Націй (далі - ООН) «Про захист прав людини і її основоположні свободи», що затверджена Радою Європи. Дана Конвенція для українського законодавства є базисним Міжнародним документом саме з точки зору захисту прав і свобод людини.

Загальновідомим є факт того, що у відповідності до Конституції України, а саме у статті 3 мова йде про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1].

На сьогоднішній день в Україні дуже гостро обговорюється питання саме «катування», яке у всіх своїх проявах порушує основні права людини, а саме право на здоров'я, честь і гідність.

У статті 3 Конвенції ООН мова йдеться саме про заборону катування, на що вказує і сама назва ст. «Заборона катування». Кримінальним кодексом України також передбачена стаття 127 яка має назву «Катування» і санкція якої говорить про кримінальну відповідальність суб'єкту даного злочину, а саме за умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою спонукати потерпілого або іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі [2].

З огляду на вище викладене, для більш глибокого розуміння даної

проблеми необхідно звернути увагу саме на такі теоретичні категорії як: «катування», «мучення» та «мордування».

Взагалі, термін «катування» є більш широким ніж «мучення» і «мордування» та охоплює своєю дефініцією ці два поняття.

Тож, перша теоретична категорія «катування» - це умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою спонукати потерпілого або іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі [2].

Наступна теоретична категорія «мучення» у відповідності до чинного законодавства – це дії, пов'язані з тривалим позбавленням людини їжі, пиття чи тепла, утриманням її в шкідливих для здоров'я умовах (наприклад, в умовах, які позбавляють людину будь-якого із її природних почуттів - зору, слуху, просторової або часової орієнтації) тощо [2].

І остання теоретична категорія яку не можна залишити без уваги «мордування» - це такі дії, які пов'язані з багаторазовим чи тривалим заподіянням особливого болю чи фізичних та моральних страждань потерпілому [2].

Варто також звернути увагу і на той факт, що хоч і існує заборона на катування як і в Україні, так і на міжнародній арені, але все одно дана проблема існує і статистика вражає. Українські правозахисники навели статистику катувань, що шокує : «... Лише за II півріччя 2016 року і за I 2017 року правозахисники нарахували більше 62 тисяч випадків катувань людей. Однак, покарання за це ніхто так і не отримав. Експерти кажуть, що домогтись справедливого суду в Україні не завжди легко. Особливо, якщо мова йде про катування. Тому доводиться звертатися до Європейського суду з прав людини. Там все інакше. Міжнародна Феміда не закриває очі на ганебні порушення прав людей. Правозахисники в своїй практиці вже мають чимало перемог. Вони змогли довести, що над їхніми клієнтами знущалися. У свою чергу європейський суд уже не раз зобов'язував Україну виплачувати таким людям компенсацію. Але тут на думку експертів теж не все так просто. Адже держава платить цю компенсацію коштами із державного бюджету - нашими з вами грошима» [3]. Дана статистика приголомшує, але з кожним роком вона тільки зростає. Починаючи з двохтисячних років дане питання стало поширеним і дискусійним у світовому просторі, на що через 5 років відреагувала Рада Європи і до чинної Конвенції додала «Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження та покарання», який набрав чинності в Україні від 21.07.2006 року [4]. Частина IV даного

протоколу має назву «Національні превентивні механізми» і у якій ведеться мова про те, що «...кожна держава-учасниця підтримує, призначає або створює один або кілька незалежних національних превентивних механізмів для недопущення катувань на національному рівні...» [4].

Тож, Факультативний протокол до Конвенції це так би мовити ряд превентивних заходів на протидію злочинам, що спрямовані проти людини і порушують основні права та свободи людини, але навіть з урахуванням всіх цих заходів та методів позитивна статистика не простежується в Україні, що й прикро. Незважаючи на ряд заходів щодо протидії злочинності саме у аспекті порушення прав людини та нормативну базу дане питання, саме протидії катуванню залишається відкритим, а проблема продовжує існувати.

Підбиваючи підсумок, варто казати про те, що права людини є найважливішою цінністю і тому у даній роботі ми розкриваємо діяльність ООН саме в цьому аспекті. Таким чином, концепція захисту прав людини в Статуті ООН включає найширші повноваження організації, які можуть бути реалізовані органами ООН. Ця концепція є динамічною, що означає широкі повноваження ООН та її органів щодо застосування положень Статуту ООН у галузі прав людини. Саме наявність таких норм у Статуті ООН створила правове підґрунтя для прийняття Загальної декларації прав людини, укладення під егідою ООН основоположних міжнародних договорів про права людини. Саме статутні норми ООН створюють необхідне найбільш загальне міжнародно-правове підґрунтя для діяльності органів ООН із прав людини. Формування статутних зобов'язань дотримання прав людини очевидно пов'язане з визначенням головними статутними органами ООН переліку таких прав або з формуванням загальної звичаєвої норми міжнародного права, якою визнається відповідне право.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Інформаційний портал Харківської Правозахисної Групи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khpg.org/index.php?id=1484815076>
4. Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведіння та покарання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_f48